KULLEĠĠ SAN BENEDITTU
Sekondarja tas-Subien, Ħal Kirkop

Marka

L-Eżamijiet ta' Nofs is-Sena – 2013/14

Rotta 3

IT-3 SENA **MALTI** **ĦIN: Sagħtejn**

Mistoqsija	A	B	Ċ	D	E	F	Ġ	**Marka Totali**
Marki	10	20	4	6	8	32	20	
Marka tal-istudent								

TIKTIBX F'DAN L-ISPAZJU

Isem: ___________________________________

Klassi: ___________

Attent:

1. Wieġeb il-mistoqsijiet **kollha** kif mitlub.
2. Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.

SILTA GĦALL-ISTĦARRIĠ

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Il-Gawwija Prima

Il-Gawwija Prima hija l-akbar speċi li tbid f'pajjiżna. Bl-Ingliż hija magħrufa bħala Yellow-Legged Gull, u dan ġej mill-fatt li l-adulti ta' din l-ispeċi għandhom saqajhom sofor. Il-frieħ huma ferm anqas bojod mill-adulti, u kemm ir-rix, il-munqar u kif ukoll is-saqajn huma ta' lewn differenti. Minbarra s-saqajn, anke l-munqar huwa ta' kulur isfar jgħajjat, iżda għandu wkoll dabra ħamra fuq il-parti t'isfel tiegħu. Il-lewn aħmar jinsab ukoll bħala ċirku madwar l-għajnejn. Huwa stmat li din l-ispeċi partikulari ta' gawwi tieħu madwar ħames snin biex tieħu l-lewn ta' adult, u minħabba f'hekk, wieħed mhux dejjem isibha faċli biex jidentifika din l-ispeċi minħabba d-diversi stadji li jgħaddi minnhom il-kulur tar-rix. Minn meta tittajjar mill-bejta sakemm tieħu l-lewn aħħari ta' gawwija adulta, lesta biex tkun tista' tibda tbejjed tgħaddi minn proċess b'diversi fażijiet. *(par. 1)*

Il-Gawwija Prima tbejjed f'ċerti lokalitajiet tal-kosta tagħna, speċjalment f'dawk l-aktar remoti u inaċċessibbli għalina l-bnedmin, primarjament l-irdumijiet. Fost il-postijiet l-iktar importanti għal din l-ispeċi nsibu l-gżira ċkejkna ta' Filfla. Filfla hija importanti ferm għall-għasafar, u dan minħabba li mijiet ta' għasafar tal-baħar jużawha bħala post fejn jagħmlu l-bejta tagħhom, fosthom ħafna Gawwi Prim. Mhux ta' b'xejn li wieħed irid permess speċjali mingħand l-Awtoritajiet biex ikun jista' jinżel fuq Filfla! *(Par. 2)*

Il-Gawwija Prima ħafna drabi tbid f'kolonji. Miskin hu min jipprova jersaq lejn il-bejta, għax magħruf kemm hi protettiva għall-bejta tagħha. Min-naħa tagħha l-Gawwija Prima ma taħsibhiex darbtejn biex tattakka frieħ ta' għasafar oħra ġol-bejta biex tkun tista' żżoqq il-frieħ tagħha. Għalina l-bnedmin din ir-realtà taf tidher krudili, iżda fin-natura hija essenzjali biex jinżamm il-bilanċ naturali fil-popolazzjoni ta' kull speċi. *(Par. 3)*

L-ikel jikkonsisti f'varjetà kbira ta' affarijiet għaliex kapaċi tadatta l-aptit għal dak li jkun hemm. F'diversi pajjiżi tkun abbundanti anke fil-miżbliet, tfittex qalb dak li jkun imwarrab minna l-bnedmin. Hawn Malta, minħabba xi raġuni, ma tantx jittajru fil-baxx fuq l-art u jippreferu jżommu fuq il-baħar, 'il bogħod min-nies kemm jista' jkun. Tgħid għaliex, hux? Aħna nistgħu ngawdu lill-Gawwija Prima matul is-sena kollha, iżda matul ix-xhur tax-xitwa, speċjalment jekk tkun ġurnata b'riħ qawwi, ħares madwarek għaliex aktarx ikun hemm xi waħda ddur, tfittex il-mument opportun biex forsi ssib xi ħaġa tajba biex timla żaqqha. *(Par. 4)*

(Silta adattata mir-rivista *Sagħtar* ta' April 2013)

A. FEHIM IT-TEST	(10 marki)

1. Kemm iddum il-Gawwija Prima biex tilħaq l-istadju ta' adult? *(Par. 1)*

____ (1)

2. Iddeskrivi l-postijiet fejn tbejjed il-Gawwija Prima. *(Par. 2)*

____

____ (2)

3. Għaliex Filfa hija importanti għall-għasafar? *(Par. 2)*

____

____ (1)

4. X'tagħmel il-Gawwija Prima biex iżżoqq il-frieħ tagħha? (*Par. 3)*

____ (2)

5. Fiex jikkonsisti l-ikel tal-Gawwija Prima? (*Par. 4)*

____

____(1)

6. F'Malta fejn narawha l-aktar il-Gawwija Prima? *(Par. 4)*

____ (1)

7. Meta nistgħu narawha l-Gawwija Prima? *(Par.4)*

____

____ (2)

B. GĦARFIEN IL-LINGWA	(20 marka)

LESSIKU / VOKABULARJU

1. Flok **dabra** *(par. 1)* nistgħu ngħidu _______________
2. Mill-ewwel paragrafu sib kelma li tfisser **jagħraf** _______________
3. Mit-tielet paragrafu sib kelma ta' nisel Rumanz. _______________ (3marki)

ANALIŻI TESTWALI

4a. Il-verb **jippreferu** *(par.4)* qiegħed jirreferi: (Immarka t-tajba b'X ħdejn ir-risposta t-tajba)

(a) għall-għasafar _____ (b) għall-Gawwija Prima _____ (ċ) għall-frieħ _____

b. Il-kelma **lokalitajiet** (par.2) tfisser: (a) irħula _____ (b) bliet _____ (ċ) postijiet _____

(2 marki)

IS-SINTASSI

5. Ikteb din is-sentenza mod ieħor mingħajr ma tibdel is-sens tagħha.

Il-Gawwija Prima hija l-akbar speċi li tbid f'pajjiżna.

L-akbar ____(marka)

GRAMMATIKA U MORFOLOĠIJA

6. Immarka l-verbi f'dawn is-sentenzi u fil-parentesi għid x'forma huma : (14-il marka)

1. Paul u Marija tkissru b'dak ix-xogħol kollu. ( )
2. Mario twieled qabel il-gwerra. ( )
3. Ommi kellmet lill-għalliem. ( )
4. Oliver stkenn mix-xita. ( )
5. It-tfal tħammġu ħafna. ( )
6. It-tifla resqet ħdejn ommha. ( )
7. Sam isakkar il-bieb. ( )
8. Il-ġuvni wiegħed lil sħabu somma flus. ( )
9. Andrew tbiddel mil-lejl għan-nar. ( )
10. Aħna ħriġna ma' sħabna. ( )
11. In-nanniet bierku lin-neputijiet. ( )
12. Dik il-mara xjaħet f'daqqa. ( )
13. Intom inġbartu kmieni d-dar. ( )
14. Il-bidwi mtedd taħt ħarruba. ( )

Ċ. L-ASPETT SIMBOLIKU FL-ISFOND LINGWISTIKU POPOLARI	(4 marki)

1. Fisser dan il-qawl: Taqla' fuq wiċċek u tkanta vittorja.

Dan il-qawl ifisser ____ (2 marki)

2. Poġġi din l-idjoma f'sentenza biex toħroġ it-tifsira tagħha: jilgħabha tal-ors

____(2 marki)

D. ĦILIET FIL-MALTI KOMUNIKATTIV	(6 marki)

Agħżel A jew B u ikteb 60 kelma dwarha.

a) Għadu kif fetaħ ħanut ġdid tal-mowbajls. Ikteb riklam biex tħeġġeġ lin-nies jiġu jżuru dan il-ħanut u anki jixtru.

JEW

b) L-istudenti tal-Kunsill tal-iskola tiegħek se jorganizzaw ħajk fil-kampanja. Bħala segretarju tal-Kunsill, ikteb avviż biex tħeġġeġ lill-istudenti jattendu.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

E. TIFTIX - TRAWWIM KULTURALI	(8 marki)

Ikteb **60 kelma** dwar **waħda** minn dawn it-temi li għamilt fil-proġett ta' din is-sena - **L-Idea tal-Lingwa :**

(1) L-Elementi Semitiċi, Rumanzi u Ingliżi fil-Malti.
(2) Il-Bilingwiżmu
(3) Mikiel Anton Vassalli

____
____
____
____
____
____
____
____

F. LETTERATURA	(32 marka)

(i) Nadriet 3 (14-il marka)

1. Il-poeżija, Il-Bejjiegħ tal-Gazzetti ta' Ġorġ Borġ hija dwar:

   (Immarka b'X ir-risposta t-tajba).

   (a) karattru___; (b) ambjent___; (ċ) sitwazzjoni ___ (1)

2. B'liema kelma jinħoloq il-Paradoss f'din il-poeżija? Il-kelma hi _______________ (1)

3. Skont Victor Fenech fil-poeżija Pitirross xi tkun ġratlu ħmuret sidru matul is-sena?

   ____(1)

4. X'insejħulha din it-tip ta' kitba?__________________________. (2)

5. Dwar min qiegħed jitkellem Dun Karm fil-poeżija Poeta?

   ____(1)

6. Ma' xiex iqabblu lil Rużar Briffa Dun Karm?

____ (1)

7. Fil-poeżija Arizona ta' Achille Mizzi, il-poeta jgħid 'Jiena d-deżert għatxan tal-Arizona'.

X'tissejjaħ din? ____________________ (1)

8. Għalxiex qed jirreferi l-poeta meta jgħid' Bin-nhar ħuġġieġa ta' nirien imdendla?

____ (1)

9. X'qiegħed jistħajjilha lil dil-qasba Mario Azzopardi, fil-poeżija Qasba?

____(1)

10. B'liema mod Mario Azzopardi qed iħares lejn ir-reliġjożità tal-bnedmin?

____ (1)

(ii) F'madwar 30 kelma ikteb il-ħsieb ta' waħda mill-poeżiji li studjajt s'issa.

____

____

____

____

____(3)

(iii) Jinqabad bid-Drogi **(10 marki)**

Wieġeb:

1. Kif spiċċat l-Italja Omm Ċinzja ?

____

____(1)

2. Fejn marret Ċinzja dakinhar li ħarbet?

____

____(2)

3. X'sar minnha Ċinzja?

____(1)

4. Għaliex kienet tiġi mgħajra Helen l-iskola?

____(1)

5. Kemm kellha żmien Helen meta ħarġet tqila bl-ewwel tarbija?

____(1)

6. Fejn kellha tidħol Helen meta qabditha depression?

____(1)

7. Kemm kellha tfal Helen?

____(1)

8. X'kienu jiġu minn xulxin Simon u Martin?

____(1)

9. Biex mietu?

____(1)

(iv) Stejjer għal qabel jidlam **(8 marki)**

F'madwar 40 kelma ikteb x'ġara f'waħda minn dawn l-istejjer:

L-Ewwel Telefonata; Ix-Xemx fuq it-Tieqa; It-Tifel tal-Baħar.

____

____

____

____

____

____

Ġ. KOMPONIMENT	(20 marka)

Agħżel **wieħed** u ikteb madwar **300 kelma** fuq karta separata

1. Kif inqatta' tmiem il-ġimgħa.
2. Il-baħar - xogħol u divertiment. Iddiskuti.
3. Il-kampanja Maltija fix-xitwa. Iddeskrivi.